

Državni izpitni center

M 0 8 2 5 6 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 28. avgust 2008

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

1. IKONOGRAFIJA – KLASIČNA MITOLOGIJA

- A) 1 – Laokoontova smrt, 2 – Ugrabitev Evrope, 3 – Perzej z Meduzino glavo.
(Dve poimenovanji 1 točka)
- B) Kiparska skupina trojanskega svečenika Laokoonta in njegovih dveh sinov je upodobljena v trenutku, ko jih ovijajo kače, ki jih je nadnje poslal jezni Apolon (po drugem viru Atena). Laokoont je Trojance posvaril, naj nikar ne sprejmejo velikanskega lesenega konja, ki so ga pred obzidjem pustili Danajci, bogovi pa so njega in sinove zato kaznovali s smrtjo ...
(1 točka)
- C) Heraklej; ubije nemejskega leva, ujame erimantskega merjasca, ujame košuto kerinitido, prinese zlata jabolka Hesperid, premaga velikana Geriona, očisti Avgijeve hleve, premaga lemajsko hidro, pobije stimfalide, premaga Hipolito ...
(1 točka)
- D) Paris (sin trojanskega kraja), Hermes, Hera, Atena in Afrodita.
(Poimenovanje treh oseb 1 točka)
- E) Paris je razsodil, da je najlepša med boginjami Afrodita, ki mu je za nagrado obljubila najlepšo žensko na svetu – lepo Heleno, ženo kralja Menelaja. Pomagala mu jo je ugrabiti, to pa je bil povod za trojansko vojno ...
(1 točka)
- F) Slika ponazarja varljivost in minljivost ljubezni (Venera in Kupido varata drug drugega, saj si med poljubi poskušata ukrasti atribute; personifikacija prevare ta pomen še stopnjuje), ljubezenske sladkosti so minljive, saj sta lepota in radost kratkega veka (Kronos grozeče vdira v navidezno ljubezensko idilo). Čas slejkoprej izbriše vse sladkosti; misliti drugače je norost in plačilo zanjo obup.
(1 točka)

2. POZNAVANJE ARHITEKTURE STARIH CIVILIZACIJ

- A) Slike 2, 3 in 4 – Egipt; slike 1 in 5 – Mezopotamija.
(1 točka)
- B) Nagrobna funkcija (grobnica, pokopavanje); kulturna funkcija (religiozna funkcija, čaščenje, svetišče); prebivališče vladarja in njegovega dvora (sedež oblasti).
(1 točka)
- C) Mastaba (nagrobna stavba trapezoidne oblike, zgrajena nad grobnico, v katero vodi jašek); piramida (stopničasta zgradba, v kateri so grobna celica in drugi prostori); skalna grobnica (grobna celica, vklesana v skalo, ki jo obkrožajo prostori, namenjeni hrambi kulturnih predmetov in čaščenju).
(1 točka)
- D) Pilon (slavnostni vhod v svetišče); s stebriščem obdano dvorišče (zbiranje vernikov); stebrne dvorane (prostor, kamor smejo le duhovniki, prehod do najsvetejšega); dvorana za žrtvovanje (darovanje bogu); cel(ic)a (prostor, kjer prebiva bog).
(Tri navedbe 1 točka)
- E) Sargonova palača, Korsabad; palača, v kateri prebiva vladar s svojim dvorom.
(1 točka)
- F) Podobni sta si po zgradbi (oblika piramide), razlikujeta pa se po namembnosti: mezopotamski zigrat je ploščad, na kateri je svetišče (čaščenje bogov, kulturno obredje), egiptovska piramida pa je grobna arhitektura (pokop in čaščenje pokojnika/vladarja).
(1 točka)

3. POZNAVANJE OBDOBJA

- A) Etruščanska kultura (Etruščani); osrednja Italija; 8.–4. st. pr. n. št.
(Tri navedbe 1 točka)
- B) Grobnica je organizirana kot bivalni prostor, opremljena je s pohištvom in predmeti, ki naj olajšajo življenje pokojnika v onostranstvu, stene so pogosto opremljene s poslikavami.
(Tri navedbe 1 točka)
- C) Sarkofag zakoncev; na pokrovu terakotnega sarkofaga (rakve) ležita pokojna zakonca, upodobljena živa v zaupnem pogovoru.
(1 točka)
- D) Poslikava stene grobnice; prizori lova, simbolično povezani s prehodom iz tega sveta v onostranstvo.
(Dve navedbi 1 točka)
- E) Terakota (žgana glina) – modeliranje; bron – ulivanje, graviranje.
(Tri navedbe 1 točka)
- F) Mestna vrata; pravilni lok; kombinacija vertikalnih podpornikov (stebrov) in polkrožnega loka; vpliv na razvoj rimske arhitekture.
(Tri navedbe 1 točka)

4. PREPOZNAVANJE OBDOBJA

- A) St. Semin v Toulousu, romanika, slike 1, 4 in 6; Notre-Dame v Reimsu, gotika, slike 2, 3 in 5.
(Vse navedbe 2 točki, polovica navedb 1 točka)
- B) Vzdolžni prostor, ki pa ima lahko tudi transept; cerkveni prostor je organiziran v več ladjah; vezan sistem (križiščni kvadrat je merilo, na podlagi katerega je deljen cerkveni prostor); traveje; korni obhod; korne kapele.
(Tri navedbe 1 točka)
- C) Dematerializacija sten in razbremenitev arhitekture; križnorebrasti obok; šilasti lok; (zunanj) oporniki.
(Tri navedbe 1 točka)
- D) Masivnost, usmerjenost k tlorisu (romanika) – lahkotnost, težnja v višino (gotika); banjasti obok (romanika) – križni obok (gotika); polkrožni lok (romanika) – šilasti lok (gotika); temačnost (romanika) – presvetljenost (gotika).
(Navedba treh razlik 1 točka)
- E) Delilni steber, timpanon, luneta, arhivolta, preklada (arhitrav), ostenje.
(1 točka)

5. POZNAVANJE RENESANČNEGA KIPARSTVA

- A) Zgodnja renesansa – 2 in 5, visoka renesansa – 4 in 6, pozna renesansa (manierizem) – 1 in 3.
(1 točka)
- B) David, Michelangelo, Firenze (ali Rim).
(Vse navedbe 1 točka)
- C) Klasični proporci in lepotni ideal, anatomska pravilnost telesa, pravilen kontrapost, kompozicijska uravnoteženost, umirjenost, čustvena zadržanost.
(Tri navedbe 1 točka)
- D) Večji del razlik je vsebinski (Donatelov David je predstavljen kot najstnik, samozadovoljno pozira v precej feminilni drži, izpostavljen je erotični vidik ..., medtem ko je Michelangelov David razmišljajoč mladenič, preudaren junak, ki je obenem simbol svobode in neodvisnosti Firenc ...). V slogovnem smislu je temeljna razlika v obravnavi anatomije, ki je pri Michelangelu bolj izpostavljena in izbrušena.
(Tri navedbe 1 točka)
- E) Figure so bolj razgibane, pojavlja se spiralasto gibanje (figura serpentinata), proporci so spotegnjeni, uveljavlja se nov lepotni ideal, ki upošteva dvorno rafiniranost ...
(Tri navedbe 1 točka)
- F) Perzej z Meduzino glavo. Grškega heroja Perzeja, sina Zevs in Danaje, se je njegov očim želel znebiti tako, da mu je naložil delo, ki ga pred njim ni opravil še nihče – pošastni Meduzi, eni od treh Gorgon, naj bi odsekal glavo in mu jo prinesel. Naloga je bila toliko težavnejša, ker je bil en sam pogled na Meduzo dovolj, da je človek v grozi okamenel. Vendar je Perzeju s pomočjo Atene, ki mu je posodila svoj ščit, v katerem je lahko videl Meduzin odsev, in Hermesa, ki mu je posodil operutene sandale, da je lahko letel po zraku, uspelo premagati Meduzo in ji odsekati glavo.
(1 točka)

6. BAROK NA SLOVENSKEM

- A) Iluzionistično slikarstvo; monumentalne stropne poslikave v fresko tehniki želijo zabrisati mejo med realno in naslikano arhitekturo; dejanski arhitekturni členi tako prehajajo v naslikane, prizor pa se nadaljuje naprej v naslikano nebo; slikarji morajo upoštevati zakonitosti perspektive, skrajšave, ki jih preračunajo glede na pogled od spodaj; poudarjene so slikovitost, razgibanost, dinamika upodobitev, pomembno vlogo imata barva in svetloba ...
(Tri navedbe 1 točka)
- B) Marijino kronanje ali Marijino vnebovzetje.
(1 točka)
- C) Fran Jelovšek, Sveta družina.
(1 točka)
- D) Celostna umetnina pomeni slogovno združitev vseh likovnih zvrsti pri enem umetnostnem spomeniku; to je jasna izoblikovana ideja, ki se ji podrejajo oziroma jo uresničujejo tako arhitektura sama kakor njej ustrezna oziroma prilegajoča se kiparski in slikarski okras.
(1 točka)
- E) Portret; Fortunat Bergant.
(1 točka)
- F) Baročni portret je prepoznaven po reprezentativni postavitvi upodobljenke; z vso pozornostjo je naslikana razkošna obleka, frizura; bogate draperije poudarjajo socialni status ...
(Tri navedbe 1 točka)

7. PREPOZNAVANJE SLIKARSKE SMERI

- A) Realizmu, sreda 19. stoletja. (1 točka)
- B) Millet, Courbet, Daumier. (Dve navedbi 1 točka)
- C) Žanrski motivi, plenerizem, samostojni motivi likovnih del so preprosti ljudje, umetnost postane družbenokritična, realističen pristop v obravnavani snovi ... (1 točka)
- D) Žanr, upodobitev vsakdanjega življenja. (1 točka)
- E) V nabito polnem vagonu so upodobljeni predstavniki najnižjega socialnega sloja, delavci, kmetje, doječa mati, izpostavljena je revščina ljudi, ki so potisnjeni na obrobje družbe. (1 točka)
- F) Anton Ažbe. (1 točka)

8. UMETNOST 19. STOLETJA

- A) Postimpresionizem.
Slika 5 – Georges Seurat, slika 6 – Paul Cézanne, slika 7 – Paul Gauguin, slika 8 – Vincent van Gogh, slika 9 – Auguste Rodin. (Vse navedbe 2 točki, polovica navedb 1 točka)
- B) Pointilizem ali divizionizem.
Slikar nanaša drobne pikice primarnih čistih barv drugo ob drugo, saj je prepričan, da so barve, ki se mešajo v očesu, intenzivnejše od tistih, ki jih umetnik zmeša na paleti. Svojo teorijo gradi na sočasnih fizikalnih spoznanjih o lomu svetlobe in o percepciji barv. (Vse navedbe 1 točka)
- C) Gora st. Victoire.
Slikar skozi analitično opazovanje vidnega opušča globino slike, predmete postavlja drugega ob drugega, podrejeni so ploskvi v dveh dimenzijah. Globino ustvarja z modulacijo barv, ustvarja mrežo barvnih lis. Naravo obravnava geometrijsko. Vidni svet kubično poenostavlja, zapletena telesa iz narave poenostavi z geometrijskimi liki: kocka postane kvadrat, krogla krog. (Tri navedbe 1 točka)
- D) Osebna slikarska poteza z debelimi nanosi barve in ustvarjanjem energetskih vrtincev; močne kontrastne barve z osebnim razumevanjem barvnih kontrastov rdeče-zeleno in modro-rumeno; izguba globine prostora, poenostavljanje oblik, deformacija forme. Napoveduje ekspresionizem. (Tri navedbe za 1 točko)
- E) Kiparska dela pušča nedokončana; torzo razume kot samostojno umetnino; površina kipa je nezglajena – polna vboklin in izboklin, v površini kipa pušča odtise rok; igra svetlobe, ki se lovi vanje, ustvarja iluzijo živega; v svoja dela vnaša močna, dramatična notranja stanja; vpelje zavesten nonfinito – oblikuje fragmente, ki predstavljajo dokončano, zaključeno delo (poudari nadrobnosti, celoto zabriše ...). (1 točka)

9. SLOVENSKA UMETNOST PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

- A) Gabriel Stupica; oblikovne deformacije – transformirana figura, izrazita tipizacija, novi formalni postopki (geometrizarana ornamentika, dripping), samosvoja slikarska poetika. (1 točka)
- B) Jakob Savinšek; prehod v abstrakcijo. (1 točka)
- C) Že s poimenovanjem informel je izpostavljeno načelo, da se ta smer zavestno odpoveduje formi; ostane torej sama snov: neoblikovana, neformulirana, masa, ki še ni definirana, ni urejena, ali brezobličnost razsute, razpadle forme; abstrakcija je tu na novo formulirana – poudarjena je snovna, objektivna narava del; npr. kopičenje barvne substance, kolažiranje najdene predmetnosti ... (1 točka)
- D) Skupina OHO; skupina Irwin. (Obe navedbi 1 točka)
- E) Za neoavantgardo 60. let je značilno podiranje tradicionalnega statusa galerijske umetnosti s happeningi, performansi; spremenijo se odnosi med umetnikom, umetniškim delom in občinstvom; vključevanje novih materialov, povezovanje različnih medijev (fotografija, film, literatura, izdelki); pojem umetnine je zamenjan s pojmom artikla – to so lahko dostopni predmeti, ki jih brez težav izdelamo; procesualna umetnost, land art, pozneje tudi konceptualizem, ko umetnina postane miselni koncept oziroma ideja ... (1 točka)
- F) Na tem projektu se slike mešajo z lovskimi trofejami, to pa kaže na realni položaj umetnosti v svetu kapitala: umetnine so objekti, znak ugleda, reprezentančni predmeti, ki jih politična in ekonomska moč izrabljata za samopromocijo. (1 točka)